

Vanaisa vastanud, et polnud teine nõus kaasa tulema teisiti kui paljajalu.

Jah, vanaisa oli tüübilt rohkem maamees kui aristokraat. Ning kõrk, nagu mõnigi võib-olla arvab, polnud ta mingil juhul, pigem kangekaelne."

1940. aasta kevadel tegi Matti Päts veel Imanta tänaval ära eksamid astumiseks Riiklikku Inglise Kolledžisse, kuhu ta sama aasta sügisel minema pidi.

"Saatusel tahtel sattusin paljudega neilt eksamitelt hiljem pärast sõda Tallinna Reaalkoolis uuesti kokku. Minu kõrval istus eksamite ajal üks tüdruk. Oleks huvitav temaga taas kohtuda – kui see kuidagi võimalik oleks!"

Kirjutama ja lugema õpetas Matti Pätsu vanaisa.

"Mul on isegi säilinud pilt, kus ma istun vanaisa süles ja maalin tähti. Olin siis viieaastane või isegi noorem. Kummalisel moel on meil kolmel – vanaisal, isal ja minul – sarnased käekirjad. Mult on ka küsitud, miks ma oma vanaisa allkirja järele ahvin. Ei ahvi! Kirjutasin nõndaviisi alla juba siis, kui ma ühtki vanaisa allkirja polnud näinud.

Kere peale saanud ma pole. Kuigi ma polnud vist kõige suurem paipoiss. Ometi pidi kaapjalga tegema, pidi vanemate suhtes lugupidav olema, pidi aus olema. Samas kippusin teisi kaitsma, kippusin õiendama ja vahele rääkima. Aga see kõik juba hiljem koolis. Räägitakse, et mul nagu õiget puberteediaega koos kõigi tormide ja tungidega polekski olnud."

Saab rongiga sõita...

1940. aasta saatuslikul suvel oli Pätsude perekond Kloostrimetsas.

"Ma olevat teinud väga kõva kisa, kui meid küüditama hakati ja karjunud, et ma ei taha Venemaale minna! Aga et mulle midagi oleks jäänud vanemate hirmust või ärevusest, seda ei mäleta.

Olin pisipoisina uurinud Vabadussõja ajaloo kõiteid koos kõigi lahingupiltidega ja mõrvatööde ohvritega. Ju oli peres juttu ka sellest, mis asi on Venemaa ja mis need kommunistid. See tekitas minus õudust, nagu see tekitab minus õudust ka praegu. Ning see on seotud nii venelaste kui ka kommunistidega. Neid on üldse raske lahutada."

Pätsude perekond pandi kohe venelaste tulles hoolika valve alla.

"Seda mäletan, kuidas Rahva Omakaitse mehed meie aias ringi kõndisid. Ning Kadriorus oli lossi valvet tugevdatud."

Väga hästi mäletab Matti Päts rongile viimist ja ärasõitu.

"Päev enne 30. juulit tegi vanaisa talus viimase ringkäigu. Ning mina tilkusin temaga kaasa. Mäletan, et käisime lauda lakas, vaatasime varutud heina..."

Ja järgmisel päeval olid need autod siis õues... Meid tõsteti presidendi salongvaguni kahte keskmisse kupeesse. Ülejäanud otsad kubisesid NKVD-lastest. Vabatahtlikult oli kaasa tulnud Olga Tünder, kes oli minu venna hoidja. Kokku olime siis kuuekesi. Meid, lapsi, rahustati, et see kõik läheb mööda ja et me tuleme taas tagasi oma mängudemaale.

Aga üks poisikesel oli huvitav – saab rongiga sõita! Kas ma enne seda üldse olingi rongiga sõitnud?"

SAMAL TEEMAL

[Matti Pätsu pooleks rebitud lapsepõlv 2. \(1\)](#)

TEISED UUDISED

[Seltskond](#)

[Jaanuar 2006 – aasta pärast tormi \(2\)](#)

[Margus Kurm: Männil võib Eestisse tulla sirge seljaga \(3\)](#)

KOMMENTEERI

LOE KOMMENTAARE (1)

Sinu nimi:

Sinu E-mail:

Kommentaar:

*venelaste
kommunistide on
raske lahutada
Matti vanaisa on
venelane!*